

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA w ŁODZI**
ul. Piotrkowska 120
90-006 Łódź
tel. (42) 636 36 89, fax (42) 636 07 12
e`mail: lodz@uokik.gov.pl

RŁO- 61- 20/10/AM

Łódź, dnia 16 grudnia 2010 r.

DECYZJA Nr RŁO 38/2010

- I.** Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 2 pkt 4 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz. 887), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów działanie Pawła Czajczyńskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą „PERFEKT OK.!” Paweł Czajczyński w Łodzi, polegającą na bezprawnym stosowaniu we wzorcach umowy o nazwie „Umowa nr...” i „Regulamin Szkoły Języków Obcych PERFEKT OK.! w Łodzi, Al. Mickiewicza 15a” postanowień o treści:

1. „*Rozwiązanie umowy w czasie trwania nauki nie pociąga za sobą obowiązku zwrotu otrzymanej przez PERFEKT OK.! opłaty za kurs językowy.*”, które zostało wpisane do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy Kodeks postępowania cywilnego,
2. „*Sluchacz, który samodzielnie rezygnuje z uczestnictwa w zajęciach, nie otrzymuje zwrotu wpłaconej gotówki*”, które zostało wpisane do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy Kodeks postępowania cywilnego

i stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 1 października 2010 r.

- II.** Na podstawie art. 77 ust. 1 i art. 80 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz art. 263 § 1 i art. 264 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego w związku z art. 83 wyżej wymienionej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz stosownie do jej art. 33 ust. 6 i § 2 pkt

4 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz. 887)

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

postanawia się obciążyć Pawła Czajczyńskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą „PERFEKT OK.!” Paweł Czajczyński w Łodzi, **kosztami opisanego na wstępie postępowania** w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów i zobowiązuje się Pawła Czajczyńskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą „PERFEKT OK.!” Paweł Czajczyński w Łodzi, do ich zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w kwocie 16,95 zł (słownie: szesnaście złotych 95/100) w terminie **7 dni** od dnia uprawomocnienia się decyzji.

Uzasadnienie

Do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej: „Prezesem Urzędu”) wpłynęła skarga konsumenta dotycząca zasad wnoszenia opłat w przypadku rezygnacji z nauki w Szkole Języków Obcych PERFEKT OK.! z siedzibą w Łodzi, ul. Mickiewicza 15a. W związku z powyższym Prezes Urzędu przeprowadził postępowanie wyjaśniające mające na celu ustalenie formy organizacyjno-prawnej ww. przedsiębiorstwa oraz wstępne ustalenie, czy zapisy stosowanych w ramach tego przedsiębiorstwa wzorców umów nie naruszają chronionych prawem interesów konsumentów uzasadniając wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów lub podjęcie działań określonych w odrębnych ustawach.

W toku postępowania wyjaśniającego Prezes Urzędu ustalił, iż od 1 lipca 2009 r. właścicielem Szkoły Języków Obcych PERFEKT OK.! jest Paweł Czajczyński prowadzący – w oparciu o wpis do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta Łodzi - jednoosobową działalność gospodarczą o nazwie „PERFEKT OK.!” Paweł Czajczyński w Łodzi. Prezes Urzędu ustalił ponadto, że Paweł Czajczyński stosuje w obrocie z konsumentami wzorce umowne o nazwie „Umowa nr...” (zwana dalej: „Umową”) oraz „Regulamin Szkoły Języków Obcych PERFEKT OK.! w Łodzi, Al. Mickiewicza 15a” (zwany dalej: „Regulaminem”). Analiza tych wzorców wykazała, iż mogą one zawierać postanowienia tożsame z wpisanymi do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego (zwanego dalej: „Rejestrem”), co uzasadniało podejrzenie, iż Paweł Czajczyński stosuje praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm. – zwanej dalej „ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów”).

Na podstawie powyższych ustaleń, w dniu 9 września 2010 r. Prezes Urzędu wszczął postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez Pawła Czajczyńskiego praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na godzącym w nie, bezprawnym stosowaniu we wzorcach umowy o nazwie „Umowa nr...” i „Regulamin Szkoły Języków Obcych PERFEKT OK.! w Łodzi, Al. Mickiewicza 15a” postanowień o następującej treści:

1. „Rozwiązanie umowy w czasie trwania nauki nie pociąga za sobą obowiązku zwrotu otrzymanej przez PERFEKT OK.! opłaty za kurs językowy., które zostało wpisane do Rejestru

postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy Kodeks postępowania cywilnego;

2. „*Słuchacz, który samodzielnie rezygnuje z uczestnictwa w zajęciach, nie otrzymuje zwrotu wpłaconej gotówki, które zostało wpisane do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy Kodeks postępowania cywilnego,*

co może stanowić naruszenie art. 24 ust.1 i ust. 2 pkt 1 cytowanej na wstępie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Prezes Urzędu ustalił, co następuje:

Paweł Czajczyński jest przedsiębiorcą wpisanym do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta Łodzi pod numerem III RHU 64111-643/2006. Zgodnie z przedstawionym odpisem z ewidencji, przedmiot działalności Pawła Czajczyńskiego obejmuje m.in.: naukę języków obcych (dowód: karta Nr 10).

W ramach prowadzonej działalności gospodarczej Paweł Czajczyński zawiera z konsumentami umowy o świadczenie usług edukacyjnych na podstawie wzorca umowy pn. Umowa. Jednocześnie, sytuację prawną konsumentów zawierających tego rodzaju umowy z Pawłem Czajczyńskim reguluje także ustalony jednostronnie wzorzec umowy o nazwie Regulamin.

W § 4 pkt 2 stosowanego przez Pawła Czajczyńskiego wzorca umowy pn. Umowa znalazł się zapis o treści: „*Rozwiązanie umowy w czasie trwania nauki nie pociąga za sobą obowiązku zwrotu otrzymanej przez PERFECT OK.! opłaty za kurs językowy.*” (dowód: karty 14-15). Do Rejestru w dniu 18 października 2006 r. pod poz. 898 wpisane zostało postanowienie o treści: „*Opłaty za kurs nie podlegają zwrotom, za wyjątkiem przypadku opisanego w par. 4 pkt 3a*”. Postanowienie to zostało umieszczone w Rejestrze na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 7 sierpnia 2006 r. w sprawie o sygn. akt XVII AmC 92/05.

W pkt 9 stosowanego przez Pawła Czajczyńskiego wzorca umowy pn. Umowa znalazł się zapis o treści: „*Słuchacz, który samodzielnie rezygnuje z uczestnictwa w zajęciach, nie otrzymuje zwrotu wpłaconej gotówki*”. Do Rejestru w dniu 1 września 2009 r. pod poz. 851 wpisane zostało postanowienie o treści: „*Uczeń, który rezygnuje z nauki w trakcie trwania semestru, nie z winy szkoły, jest zobowiązany do uiszczenia należności za trwający semestr*”. Postanowienie to zostało umieszczone w Rejestrze na podstawie Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 13 czerwca 2006 r. w sprawie o sygn. akt XVII AmC 51/05.

W toku postępowania, w piśmie z dnia 29 września 2010 r. (dowód: karty: 16-26), w odpowiedzi na postawione zarzuty Paweł Czajczyński dokonał zmian w zakwestionowanych wzorcach umów i przedłożył Prezesowi Urzędu nowe wzorce umów pn. „Umowa Nr 0001/2010” i „Regulamin Szkoły Języków Obcych Perfekt OK.”, w których:

- postanowienie zamieszczone dotychczas w § 4 pkt 2 wzorca umowy pn. Umowa zostało usunięte z wzorca, a jednocześnie do wzorca tego dodano zapis § 6 o treści: „*W sprawach nieuregulowanych niniejszą umową mają zastosowanie odnośne zmiany kodeksu cywilnego w części dotyczącej umowy zlecenia*”;
- postanowienie zamieszczone dotychczas w pkt 9 wzorca umowy pn. Regulamin zostało

usunięte z wzorca.

Jednocześnie, w piśmie z dnia 4 listopada 2010 r. Paweł Czajczyński wyjaśnił, iż nowo opracowane wzorce umów mają zastosowanie do wszystkich słuchaczy, którzy rozpoczęli naukę języka obcego od października 2010 r. oraz, że aktualnie w obrocie prawnym nie funkcjonują umowy zawarte na podstawie wzorców umowy zakwestionowanych przez Prezesa Urzędu, ponieważ umowy zawarte według tych wzorców wygasły (dowód: karta 28).

W 2009 r. przychód Pawła Czajczyńskiego wyniósł (*tajemnica przedsiębiorstwa*).

Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Podstawą do rozstrzygnięcia sprawy w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest uprzednie zbadanie przez Prezesa Urzędu, czy w danej sprawie zagrożony został interes publicznoprawny. Stwierdzenie, że to nastąpiło pozwala na realizację celu tej ustawy, wskazanego w art. 1 ust. 1, którym jest określenie warunków rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasad podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. Warunkiem koniecznym do uruchomienia procedur i zastosowania instrumentów określonych w ustawie jest zatem, aby działania przedsiębiorców – którym zarzucono naruszenie jej przepisów – stanowiły potencjalne zagrożenie interesu publicznego, nie zaś jednostki lub grupy.

Ustawa wobec tego, w odniesieniu do przedsiębiorców chroni konkurencję, a w odniesieniu do konsumentów ich interesy, jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym.

Zdaniem Prezesa Urzędu rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem działania Pawła Czajczyńskiego nie były ograniczone do określonych konsumentów lub ich grupy. Dotyczyły wszystkich aktualnych i potencjalnych konsumentów, którzy mogli zawrzeć z tym przedsiębiorcą umowę o świadczenie usług edukacyjnych.

W tym stanie rzeczy uzasadnione było w niniejszej sprawie podjęcie przez Prezesa Urzędu działań przewidzianych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ad I. sentencji niniejszej decyzji

W przedmiotowym postępowaniu Prezes Urzędu postawił Pawłowi Czajczyńskiemu zarzut stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na stosowaniu w obrocie z udziałem konsumentów wzorców umowy zawierających postanowienia tożsame z wpisanymi do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Stosownie do art. 24 ust. 2 ww. ustawy, przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy.

Tym samym dla stwierdzenia stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest wykazanie kumulatywnego spełnienia trzech przesłanek:

- 1) działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy,
- 2) noszące znamiona bezprawności,
- 3) godzące w zbiorowy interes konsumentów.

Ad 1)

Stosownie do art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, ilekroć w ustawie jest mowa o przedsiębiorcy, rozumie się przez to przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej (...). Przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn. Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095, ze zm. – zwanej dalej: „ustawą o swobodzie działalności gospodarczej”) jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Ponadto, zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej przedsiębiorca może podjąć działalność gospodarczą w dniu złożenia wniosku o wpis do ewidencji działalności gospodarczej lub po uzyskaniu wpisu do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym. Przepis art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej definiuje działalność gospodarczą jako zarobkową działalność wytwórczą, budowlaną, handlową, usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodową, wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły.

Paweł Czajczyński jest wpisany do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta Łodzi. Przedmiotem jego działalności jest m.in. nauka języków obcych. Paweł Czajczyński posiada zatem status przedsiębiorcy, jako osoba fizyczna prowadząca we własnym imieniu działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu w sposób zorganizowany i ciągły w celach zarobkowych działalności usługowej polegającej na świadczeniu usług edukacyjnych.

Wobec powyższego Prezes Urzędu stwierdził, że pierwsza przesłanka art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów została spełniona.

Ad 2)

Bezprawność tradycyjnie ujmowana jest jako sprzeczność z obowiązującym porządkiem prawnym. Porządek prawny obejmuje normy prawa powszechnie obowiązującego, a także nakazy i zakazy wynikające z zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów (wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 13 listopada 2007 r., sygn. akt XVII AmA 45/07). Same przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Jednakże w art. 24 ust. 2 ustawodawca wskazał przykładowe rodzaje praktyk, które naruszają zbiorowe interesy konsumentów, zaliczając do nich stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji. Katalog ten nie jest wyczerpujący. Zatem oprócz praktyk wskazanych bezpośrednio przez ustawodawcę w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów, za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów można uznać także zachowania naruszające przepisy innych ustaw, które nakładają na przedsiębiorcę określone obowiązki względem konsumenta.

Jak wskazano powyżej, jako zachowania przedsiębiorcy, które stanowią praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów ustawodawca wskazuje jednakże w szczególności stosowanie postanowień tożsamyh z wpisanymi do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy Kodeks postępowania cywilnego (art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy). Na mocy art. 479⁴⁵ § 1 k.p.c., Sąd Ochrony Konkurencji

i Konsumentów jest obowiązany przesyłać Prezesowi Urzędu odpis każdego prawomocnego wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone. Na podstawie takich wyroków, Prezes Urzędu jest zobowiązany do prowadzenia rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, stosownie do art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. Przepis art. 479⁴⁵ § 3 k.p.c. ustanawia zasadę tzw. formalnej jawności rejestru, stanowiąc, że rejestr jest jawny. Jawność rejestru oznacza, że rejestr jest dostępny dla każdego zainteresowanego, czyli każdy ma do niego prawo wglądu. Skutkiem formalnej jawności rejestru jest niemożność zasłaniania się nieznajomością dokonanych w nim wpisów. W rejestrze tym przytacza się treść postanowień wzorców umowy uznanych przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone.

Zgodnie z art. 479⁴³ k.p.c. od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do Rejestru prawomocny wyrok ma skutek wobec osób trzecich. W ocenie Prezesa Urzędu, wpisanie postanowień do Rejestru, oznacza zatem, że od tej chwili są one zakazane we wszystkich wzorcach umów. Zakaz stosowania postanowień wpisanych do Rejestru, dotyczy nie tylko tego przedsiębiorcy, przeciwko któremu zapadł wyrok w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, lecz również innych przedsiębiorców z danej branży. Za takim ujęciem przemawia podstawowy cel postępowania w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, jakim jest usunięcie z obrotu postanowień, które Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał za sprzeczne z obowiązującym porządkiem prawnym bądź dobrymi obyczajami. Chodzi bowiem o to, by prawa i obowiązki przyszłych potencjalnych konsumentów nie były kształtowane na podstawie postanowień umownych uznanych przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone. Ponadto, zdaniem Prezesa Urzędu, zakaz stosowania niedozwolonych postanowień wpisanych do Rejestru dotyczy także postanowień podobnych. Może zdarzyć się bowiem taka sytuacja, w której przedsiębiorca stosować będzie umowę w której zawarte będą postanowienia, których istota jest taka sama, lecz konstrukcja gramatyczna, szyk wyrazów w zdaniu są różne. W związku z tym, zakazane jest też stosowanie postanowienia, którego zakres jest tożsamy z zakresem postanowienia wpisanego do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. Nie jest zatem konieczna dokładna, literalna identyczność tychże postanowień.

Stanowisko Prezesa Urzędu znajduje uzasadnienie w orzecznictwie. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06) wskazał, iż stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów. Sąd Najwyższy uznał również, iż jeżeli Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uzna określoną klauzulę za niedozwoloną w wyniku przeprowadzonej kontroli abstrakcyjnej i zostanie ona wpisana do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 23a ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów – którego odpowiednikiem w ustawie z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów jest art. 24 ust. 2 pkt 1 – dopuszcza się każdy z przedsiębiorców, który wprowadza do stosowanych klauzul zmiany o charakterze kosmetycznym, polegające np. na przestawieniu szyku wyrazów lub zmianie użytych wyrazów, jeżeli zmiany te nie prowadzą do zmiany istoty klauzuli.

W tym stanie rzeczy należy wskazać, iż w stosowanym przez Pawła Czajczyńskiego wzorcu pn. „Umowa nr...” znajduje się zapis o treści: „Rozwiązanie umowy w czasie trwania nauki nie pociąga za sobą obowiązku zwrotu otrzymanej przez PERFECT OK.! opłaty za kurs

językowy.”, który w ocenie Prezesa Urzędu jest tożsamy co do celu i skutku z niedozwolonym postanowieniem umownym wpisanym do Rejestru w dniu 18 października 2006 r. r. pod poz. 898 o treści: „*Oplaty za kurs nie podlegają zwrotom, za wyjątkiem przypadku opisanego w par. 4 pkt 3a*” (postanowienie umieszczone w Rejestrze na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 7 sierpnia 2006 r. w sprawie o sygn. akt XVII AmC 92/05).

Należy wskazać, że do umowy o świadczenie usług edukacyjnych odpowiednie zastosowanie mają przepisy dotyczące umowy zlecenia (art. 750 k.c.). Zgodnie z art. 746 § 1 dający zlecenie może je wypowiedzieć z każdym czasie. Powinien jednak zwrócić przyjmującemu zlecenie wydatki, które ten poczynił w celu należytego wykonania zlecenia; w razie odpłatnego zlecenia obowiązany jest uiszczyć przyjmującemu zlecenie część wynagrodzenia odpowiadającą jego dotychczasowym czynnościom, a jeżeli wypowiedzenie nastąpiło bez ważnego powodu powinien także naprawić szkodę. Przepis art. 385³ pkt 12 i 13 k.c. stanowi natomiast, że niedozwolonym postanowieniem jest takie, które wyłącza możliwość zwrotu konsumentowi uiszczonej opłaty za świadczenie nie spełnione w całości lub w części, w przypadku gdy konsument zrezygnuje z zawarcia umowy lub jej wykonania oraz przewiduje utratę prawa żądania zwrotu świadczenia konsumenta spełnionego wcześniej niż świadczenie kontrahenta, w przypadku, gdy strony wypowiadają, rozwiązują lub odstępują od umowy. Jak wskazał Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w uzasadnieniu wyroku wydanego w sprawie o sygn. XVII AmC 92/05 cyt. zapis wprowadza odmowę zwrotu przez przedsiębiorcę uiszczonej przez konsumenta zapłaty a nie potrącenie np. kary umownej. Zarzut ponoszenia szkód w przypadku odstąpienia od umowy nie uzasadnia odmowy zwrotu świadczenia, bowiem kompensacie ponoszonych szkód służą inne instytucje prawne np. odszkodowanie na zasadach ogólnych, kara umowna.

W tym miejscu należy wskazać, że w kontekście pozostałych zapisów wzorca stosowanego dotychczas przez Pawła Czajczyńskiego, w przypadku wcześniejszego rozwiązania umowy z przyczyn leżących po stronie tego przedsiębiorcy, konsumentowi jest zwracana opłata (§4 pkt 3 wzorca pn. „*Umowa nr...*”). Zatem, stosowany przez Pawła Czajczyńskiego zapis o treści „*Rozwiązanie umowy w czasie trwania nauki nie pociąga za sobą obowiązku zwrotu otrzymanej przez PERFECT OK! opłaty za kurs językowy.*” odnosi się jedynie do sytuacji rozwiązania przez konsumenta umowy bez ważnych przyczyn, albo rozwiązania przez konsumenta umowy z ważnych przyczyn, ale nie leżących po stronie Pawła Czajczyńskiego, lecz po stronie konsumenta – w tej sytuacji jednak nieprawidłowe jest zatrzymanie (odmowa zwrotu) przez Pawła Czajczyńskiego opłaty uiszczonej wcześniej przez konsumenta.

Reasumując, stosowany przez Pawła Czajczyńskiego zapis wzorca umowy o treści „*Rozwiązanie umowy w czasie trwania nauki nie pociąga za sobą obowiązku zwrotu otrzymanej przez PERFECT OK! opłaty za kurs językowy.*” stanowi odpowiednik niedozwolonego zapisu zamieszczonego pod poz. 898 Rejestru, gdyż wyłącza możliwość zwrotu konsumentowi uiszczonej opłaty za świadczenie nie spełnione w całości lub w części w przypadku, gdy strony wypowiadają, rozwiązują lub odstępują od umowy, co jest sprzeczne z art. 385³ pkt.12 i 13 k.c.

Stosowane przez Pawła Czajczyńskiego postanowienie o treści „*Sluchacz, który samodzielnie rezygnuje z uczestnictwa w zajęciach, nie otrzymuje zwrotu wpłaconej gotówki*” w ocenie Prezesa Urzędu jest tożsamy co do celu i skutku z niedozwolonym postanowieniem umownym wpisanym do Rejestru w dniu 1 września 2009 r. r. pod poz. 851 o treści: „*Uczeń, który rezygnuje z nauki w trakcie trwania semestru, nie z winy szkoły, jest zobowiązany do uiszczenia należności za trwający semestr.*” (postanowienie umieszczone w Rejestrze na

podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 13 czerwca 2006 r. w sprawie o sygn. akt XVII AmC 51/05). W tym miejscu należy podkreślić, iż w kontekście pozostałych zapisów wzorca umowy pn. Regulamin, w tym zwłaszcza postanowienia zawartego w pkt. 8 o treści: „W przypadku rozwiązania grupy z winy szkoły następuje zwrot gotówki za pozostały okres nauki” (dowód: karta Nr 13) w zakwestionowanym postanowieniu chodzi o uregulowanie sytuacji, kiedy konsument rezygnuje z nauki z przyczyn niezawinionych przez Pawła Czajczyńskiego – w takim przypadku nie przysługuje mu zwrot opłaty za pozostały, a niewykorzystany okres nauki. Postanowienie to jest zatem tożsame co do celu i skutku z postanowieniem wpisanym do Rejestru pod poz. 851 ze względu na przedmiot regulacji. Tożsamość ta wynika ponadto z zasad wnoszenia opłat, jakie ustalił Paweł Czajczyński. Opłaty te mogą być uiszczane przez konsumentów w trzech wariantach: poprzez wpłatę jednorazową całej należności, albo poprzez wpłatę w dwóch albo trzech ratach (dowód: karty 31-38). Umożliwia to Pawłowi Czajczyńskiemu zatrzymywanie wnoszonych przez konsumentów opłat w wypadku rezygnacji przez nich z nauki w czasie trwania umowy. Zapis wzorca umowy wpisany do Rejestru i zapis wzorca umowy stosowany przez Pawła Czajczyńskiego są niedozwolonymi postanowieniami umownymi, gdyż naruszają art. 385³ pkt 12 i 13 k.c. wyłączając obowiązek zwrotu konsumentowi uiszczonych opłat za świadczenie nie spełnione w całości lub w części, w przypadku, gdy strony wypowiedzą, rozwiążą lub odstępują od umowy. Postanowienia te wprowadzają bardzo dotkliwe skutki dla konsumenta, gdyż nie uwzględniają możliwości zwrotu opłaty w przypadku rozwiązania przez konsumenta umowy z ważnych przyczyn leżących po jego stronie.

Zgodnie z art. 24 ust.2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy polegające na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do Rejestru. Konsekwencją umieszczenia postanowienia umownego w Rejestrze jest to, że posłużenie się takim postanowieniem, albo postanowieniem o zbliżonej do niego treści wywołującym takie same skutki, powoduje wprowadzenie do wzorca umowy elementu bezwzględnie zakazanego przez prawo.

Tym samym **Prezes Urzędu uznał**, iż stosowanie przez Pawła Czajczyńskiego wskazanych postanowień wzorców umów jest bezprawne. Wobec powyższego **Prezes Urzędu stwierdził, że druga przesłanka art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów została spełniona.**

Ad 3)

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie podaje definicji „zbiorowego interesu konsumentów”, wskazując jednak w przepisie art. 24 ust. 3, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów oznacza zatem narażenie na uszczerbek interesów znacznej grupy lub wszystkich konsumentów, poprzez stosowaną przez przedsiębiorcę praktykę, obejmującą tak działania, jak i zaniechania. Ponadto, godzenie w zbiorowe interesy konsumentów może polegać zarówno na ich naruszeniu, jak i na zagrożeniu ich naruszenia. O tym, czy naruszony został interes zbiorowy, nie zawsze przesądza kryterium ilościowe, ponieważ niekiedy jeden ujawniony przypadek naruszenia prawa konsumenta może być przejawem stosowanej praktyki naruszającej interes zbiorowy. W jednym z orzeczeń Sąd Najwyższy stwierdził, iż *nie jest zasadne uznawanie, że postępowanie z tytułu naruszenia ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów można wszcząć tylko wtedy, gdy zagrożone są interesy wielu odbiorców, a nie jest to możliwe w sytuacji, gdy pokrzywdzonym jest tylko jeden konsument. Wydawane orzeczenie ma bowiem wymiar znacznie szerszy, pełni także funkcję*

prewencyjną, służy bowiem ochronie także nieograniczonej liczbie potencjalnych konsumentów (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2003 r., sygn. akt I CKN 504/01).

Dla udowodnienia naruszenia zbiorowych interesów konsumentów istotne jest ustalenie, że konkretne działanie przedsiębiorcy nie ma ściśle określonego adresata, lecz jest kierowane do nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów. Oznacza to, że nie ilość faktycznych, potwierdzonych naruszeń, ale przede wszystkim ich charakter, a w związku z tym możliwość (choćby tylko potencjalna) wywołania negatywnych skutków wobec zbiorowości przesądza o naruszeniu zbiorowego interesu. W niniejszej sprawie bez wątpienia mamy do czynienia z naruszeniem praw potencjalnie nieograniczonej liczby konsumentów, tj. tych, którzy zapoznali się, bądź mogli zapoznać się ze stosowanym przez Pawła Czajczyńskiego przedsiębiorcą wzorcem umowy zawierającym kwestionowane postanowienia i zawarli, bądź mogli zawrzeć umowę z tym przedsiębiorcą. W tej sytuacji bezprawne zachowanie Pawła Czajczyńskiego nie dotyczy interesów poszczególnych konsumentów, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i niedający się porównać z innymi, lecz mamy do czynienia z naruszonymi uprawnieniami nieokreślonej liczby konsumentów, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej grupy kontrahentów Pawła Czajczyńskiego. Interes konsumentów należy przy tym rozumieć jako interes prawny (a nie faktyczny), a więc uznany przez ustawodawcę na zasługujący na ochronę i zabezpieczenie. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów powiązane jest z naruszaniem interesów gospodarczych konsumentów. Pod tym pojęciem należy rozumieć zarówno naruszenie interesów *stricte* ekonomicznych (o wymiarze majątkowym), jak również prawo konsumentów do uczestniczenia w przejrzystych i niezakłóconych przez przedsiębiorcę warunkach rynkowych.

Stosowanie opisanej wyżej praktyki polegającej na stosowaniu we wzorcu umowy postanowień bezprawnych, w tym tożsamy z wpisanymi do Rejestru godzi zatem w zbiorowe interesy konsumentów.

Wobec powyższego **Prezes Urzędu stwierdził, że trzecia przesłanka** niezbędna do udowodnienia stosowania przez Pawła Czajczyńskiego praktyki wskazanej w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **została spełniona**.

Zgodnie z art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie wydaje się decyzji, o której mowa w art. 26, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24. W powyższym przypadku Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania. W tym miejscu należy wskazać, że Przedsiębiorca zaniechał stosowania zakwestionowanej praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów poprzez zmianę stosowanych wzorców umów w ten sposób, iż aktualnie nie zawierają one postanowień bezprawnych. Jednocześnie też w obrocie prawnym nie znajdują się obecnie umowy zawarte na podstawie wzorców zakwestionowanych w toku niniejszego postępowania.

Wobec spełnienia przesłanek koniecznych do stwierdzenia praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonej w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz przesłanki wyrażonej w art. 27 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, **Prezes Urzędu orzekł jak w pkt I sentencji niniejszej decyzji**.

Ad II. sentencji niniejszej decyzji

Zgodnie z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji

kończącej postępowanie. W myśl art. 77 tej ustawy, jeżeli postępowanie zostało wszczęte z urzędu i w jego wyniku Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów tejże ustawy, przedsiębiorca lub związek przedsiębiorców, który dopuścił się tego naruszenia, zobowiązany jest ponieść koszty postępowania. Przedmiotowe postępowanie wykazało, iż Paweł Czajczyński dopuścił się stosowania praktyki, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zgodnie z art. 263 § 1 k.p.a. w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów do kosztów postępowania zalicza się koszty podróży i inne należności świadków i biegłych oraz stron w przypadkach przewidzianych w art. 56 k.p.a., a także koszty spowodowane oględzinami na miejscu, jak również koszty doręczenia pism urzędowych. Kosztami niniejszego postępowania są koszty doręczenia Pawłowi Czajczyńskiemu – stronie postępowania – pism urzędowych, które wyniosły 16,95 zł (słownie: szesnaście złotych 95/100).

W związku z powyższym Prezes Urzędu postanowił obciążyć Pawła Czajczyńskiego kwotą 16,95 zł (słownie: szesnaście złotych 95/100).

W związku z powyższym **Prezes Urzędu postanowił jak w pkt II sentencji niniejszej decyzji.**

Zgodnie z art. 264 § 1 k.p.a. w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów koszty niniejszego postępowania Przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231 000000 w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Łodzi.

Jednak w przypadku kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w pkt II sentencji niniejszej decyzji, stosownie do art. 81 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz art. 264 § 2 k.p.a. w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479³² § 1 i 2 k.p.c., przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie tygodniowym od dnia doręczenia niniejszej decyzji, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Łodzi.

*Z upoważnienia
Prezesa
Urzędu Ochrony
Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury*

Barbara Romańczak-Graca

